

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

§. VI. An Clerici teneantur servare Leges Civiles?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

commune nec consuetudo iisdem assistit. Imò resistit Trident. sess. 23. c. 6. de refor. dum ipsis etiam Clericis minores solum Ordines & beneficium non habentes hoc privilegium non concedit, nisi habitum & tonsuram deferentes alicui Ecclesie inseruiant, aut in studijs cum licentia Episcopi versentur. Multò igitur minùs concedit illis, qui ne tonsuram quidem primam habent. Neque obstat, quòd exemptio à tributis concessa Clericis communicetur etiam ipsorum uxoribus *L. 2. C. de Ep. & Cler.* hoc enim non ampliùs procedit Jure novo *C. un. de Cler. conjug. in 6.* & Trident. *l. c.* ubi Clericis conjugatis solum fori privilegium, & quidem solum in criminalibus, non verò exemptio à tributis conceditur. Neque verum est, quod asserunt, privilegium domino concessum competere omnibus, qui sunt de ejus familia. Ad *C. fin. de Offic. Archid.* quod hunc in finem allegant, respondi suprà *n. 256.* Pariter non valet, quod cum Gloss. in *C. admonere 8. 33. q. 2.* ajunt, quæ marito conceduntur, concedi etiam uxori; & uxorem sequi forum mariti *L. cum quædam. ff. de Jurisdic.* nam sensus duntaxat est, quòd uxor sequatur domicilium mariti, & gaudeat privilegijs, quæ merè personalia non sunt, uti merè personale est privilegium fori, utpote Clericis solum ratione Statùs & Ordinis concessum, sicut privilegium canonis, quo uxores & liberos Clericorum non gaudere certum est, & ipsi etiam adversarij fatentur. Illud admittendum est, quod declaratum à S. Congreg. Immun. refert Barbof. *L. 1. Jur. Eccles. c. 39. §. 2. n. 62.* Clerici filium legitimum ante clericatum susceptum gaudere privilegio fori durante vitâ patris: siquidem illa declaratio authenticè proferatur.

§. VI.

An Clerici teneantur servare Leges Civiles.

SUMMARIUM.

261. Declaratur, ad quas Leges Civiles servandas non obligentur Clerici.

Cc 2

262.

262. Obligantur vi directivá servare illas, quæ sine expressione personarum de re temporali omnibus communi & ad mutuam societatem pertinente disponunt.
263. Tenentur servare solemnitates contractuum, taxam mercum, modum ponderum ac mensurarum &c.
264. Peccant aequè, ac alij, si dictas Leges non observant.
265. Compelli tamen vel puniri à Magistratu seculari nequeunt.
266. Variæ inde sequelæ deducuntur.
267. Tenentur non vi ipsarum Legum Civilium, sed ex æquitate naturali & voluntate Ecclesiæ.
268. Statutum seculare in specie disponens de Ecclesiasticis rebus vel personis, præcipiendo aut vetando, invalidum est.
269. Hinc invalidæ sunt non paucæ Authenticæ Justiniani.
270. Et aliorum Principum; nisi auctoritate Ecclesiæ robur acceperint.
271. Statutum seculare, quo onus imponitur, aut juri quæsito derogatur, non afficit Clericos, tametsi de his mentionem non faciat.
272. Tale est, quo imponuntur collectæ, aliæque præstationes.
273. Item illud, quo ingredientiæ Monasterium, aut Clericatum assumptes, aut Moniales in casum extantis masculi, successione excluduntur.
274. Vel bonorum immobilium alienatio in Ecclesiasticos prohibetur. Vel, quo præcipitur, ut bona Ecclesiæ relicta intra certum tempus vendantur.
275. Vel pœna aliqua aut inhabilitas statuitur.
276. Vel gabella detractiois, à transferentibus domicilium aut Religionem ingredientibus solvenda, imponitur.
277. Et, quo cavetur, ut res etiam immobiles triennio præscribantur.
278. Nec non illud, vi cujus immissio in possessionem Beneficij Ecclesiastici cum facultate laicorum faciendæ est. Exceptio hic ex Concordatis Bavariæ affertur.

279. *Pariter non valet Statutum laicorum quoad Clericos, quo ad ultimas voluntates aliquid requiritur ultra solemnitates Juris communis.*

280. *Eadem ratio est de Statutis & Pactis privatis Familiarum:*

281. *Territorialis Jurisdictio laicorum non ligat Clericos.*

282. *Minus tamen exempti sunt, quàm Ecclesiæ, aliæque causæ piæ.*

261. Decisa jam hæc quæstio videri potest in præcedentibus: cum enim ex hæctenus dictis constet, privilegium fori competere Clericis & Ecclesiasticis personis; hoc vero privilegium nihil aliud sit, quàm exemptio à jurisdictione seculari, necessariò consequens esse videtur, eos non adstringi legibus civilibus seu secularibus, cum obligatio ad istas proveniat à dicta jurisdictione seculari, à qua sunt exempti. Nihilominus tanquam certum tenendum est, exemptionem Clericorum non usque eò extendi, ut contra leges quascunque à seculari potestate latas agere licitè & impunè valeant. Ut verò ordine hic procedatur, distinguendum est inter leges Civiles; ad aliquas enim earum servandas clarum est nullatenus adstringi Clericos. Tales I. sunt, quæ de re merè seculari, ac ad Clerum non pertinente feruntur, v. g. quibus ordinantur Judicia secularia: hæc namque in foro Ecclesiastico non observari necessariò, notum est. II. Illæ, quæ de materia & re Ecclesiastica disponunt, v. g. de Votis, Ordinibus, & Beneficijs Ecclesiasticis: has enim ex defectu jurisdictionis nullas esse constabit ex infrà dicendis de Causis Sacris & Ecclesiasticis, ac fuse demonstratur à Suar. *L. 4. de Legib. c. 11.* & *L. 4. defens. Fid. c. 2.* III. Illæ, quæ circa personas Clericorum in particulari, etiam in materia solùm civili, quin & favorabili, disponunt, uti patet ex *C. 7. & 10. de Constit. C. ult. de reb. Eccl. alien. Can. benè & seqq. dist. 96.* ibidémque tenent Panor. Felin. aliique omnes Canonistæ, Bart. ac alij Legistæ in *L. cunctos populos C. de SS. Trin.* Ratio cit. *C. 10.* redditur, quòd laicis super Ecclesijs & Ecclesiasticis personis nulla sit attributa facultas, quos obsequendi manet necessitas, non aucto.

auctoritas imperandi. Quamvis si Statutum sit favorabile Clericis, etiam hos includat, ita ut circa ipsos laici illud observare teneantur, ut cum Bald. Bart. Alexand. Jason. ac alijs bene observat Gaill. *L. 2. obs. 32. n. 2. ubi n. 3.* addit, statutum disponens, res immobiles non posse alienari in Ecclesiasticas personas, non valere, eò quòd sit contra privilegium & libertatem Ecclesiæ per text. *Auth. cassa. & C. noverit. de Sent. excomm.* Idemque cum Bart. Jason. ac alijs asserit de Statuto simpliciter disponente, ut res immobiles non alienentur in peregrinos: hoc enim non extendi ad Clericos peregrinos. Quod verissimum esse dicit Sperelli *decis. 10. n. 11. & decis. 100. n. 26.* ac plurimos DD, tam ipse, quàm Carol. de Grassis *de Effect. Cleric. effect. 2. n. 340.* allegant. Hinc, ut idem Gaill. *l. c. n. 10.* & Sperelli *cit. decis. 100. n. 22.* cum Panor. *in repet. C. 10. de Constit. n. 24. & 42.* Felin. Bald. Alex. Paris. ac communi DD. asserunt, Clericus, tametsi agat contra laicum coram Judice laico, non ligatur Statutis laicorum quoad decisoria, tametsi ligetur quoad solemnitates judicij & præparatoria. IV. Illæ, quæ in particulari disponunt de bonis Ecclesiasticis. *cit. C. 5. & 10. cit. C. ult. & Can. Bene quidem. C. decernimus. de Judic. & cit. dist. 96. totâ.* V. ac universim illæ, quæ sunt contra libertatem Ecclesiasticam, & Ecclesiasticas personas judicijs secularibus, ac tributis aliisque oneribus subjiciunt. Has enim invalidas esse, inter verè Catholicos in dubium non vocatur, ut benè ait Suar. *L. 3. de Legib. c. 34. n. 2.* & constat ex *C. si diligenti & C. significasti de For. comp. Trid. sess. 25. c. 20. de Refor. C. non minus & C. adversus de Immun. Eccles. C. noverit de Sent. excomm. C. quanquam de censib. in 6.* nisi bona eo pacto & conditione data fuerint Ecclesiæ, ut seculari potestati subjecta manerent, aut onere reali jam fuerint affecta, antequam ad Ecclesias pervenirent. Dixi *reali onere*, videlicet domini, & ratione pacti vel contractus. Nam si tantum vi Jurisdictionis, quâ Principes & Republicæ exigunt tributa & steüras ex bonis sui territorij, obligata ad aliquod onus erant,

erant, cum isto non transeunt ad Ecclesias: quia onus solvendi tributa, quæ ex legis indictione debentur, non tam est reale, quàm personale, utpote impositum rebus propter personas, ac idcirco ad Ecclesias & Ecclesiasticos unà cum bonis non transit, ut cum Panorm. Felin. Hieron. Alban. ac communi aliorum observant, & docent Gutierrez *L. 1. Pract. qq. q. 3. n. 15.* Suar. *L. 4. Defens. Fid. c. 20. n. 12. & c. 25. à n. 3.* Less. *L. 2. de Justit. c. 33. dub. 3. n. 21.* Tanner. *Defens. Libert. Eccles. c. 13.* Laym. *L. 4. Theol. Mor. tr. 9. c. 6. n. 4.* Ranbek *Panopl. Immun. Eccles. disp. 3. c. 4. n. 30.* Pefantius *tract. de Immun. Eccles. c. 6.* Carol. de Grassis *de Effect. Cleric. effect. 3. à n. 162.* Joan. Beltran. de Guevara *in Propugnac. Libert. Eccles. assert. 1. §. 6. n. 27.* Nicol. Everhard. *Sen. consil. 42. à n. 56.* Delbene *de Immun. Eccles. c. 5. dub. 6. n. 7. & dub. 15. n. 36.* Comitol. *L. 1. Respons. Moral. c. 94. n. 3.* Geminian. *in C. 1. de Immunit. Eccles. in 6. n. 9.* P. Jacob. Wiestner *ad tit. 49. L. 3. Decretal. n. 199.* Illung *Theol. Pract. tr. 5. n. 275. §. Dixi tertio, Sperelli decis. 35. n. 2.* ubi ita decisum refert à S. Congregatione Immunitatis. Addunt id procedere, tametsi onus, vi jurisdictionis & propter personas bonis impositum, fuerit stabile ac ordinarium. Nam si extraordinarium sit, & tantum ob certas & speciales necessitates imponi solitum, fatentur omnes, illud cum bonis non transire ad Ecclesias. Porrò in Bavaria collectas & steiras nullas esse ordinarias, asserunt Illust. D. Schmid & Pranob. D. de Bassis *Semicent. 2. qq. Forens. contr. 16. n. 5.* Idemque de Collectis Imperij asserunt complures Dd. ut videre est apud Rosenthal. *de Feud. c. 5. conclus. 83.* Bocer. *de Regal. c. 3.* Besold. *de Aerario publ. c. 5. n. 4.* Sepositis itaque dictis Legibus Civilibus, quibus certum est non ligari Clericos, & loquendo de reliquis

262. Dicendum est, legibus civilibus, quæ generaliter feruntur civibus abstrahendo à Clericis vel laicis, & disponunt de re temporali omnibus communi, ac ad eorum mutuam societatem & conformitatem pertinente, obligari Clericos quoad vim directi-

rectivam. Hæc assertio contra Anton. Genuensem *in praxi c.* 74. aliósque nonnullos communi consensu recepta est, eámque certissimam dixit Medina apud Suar. *l. c. n. 6.* ut adeò præcoci nimis zelo, & non nisi ex doctrinæ penuria à quodam Theologo reprehensus fuerit Escobar, quòd eam tradidit *ir. 1. Theol. Moral. exam. l. c. 5. n. 34.* Ratio est: quia uniformis observatio talium legum est necessaria ad Reipublicæ pacem, servandam in contractibus & negotijs æquitatem, & damnum Principis & aliorum communitatis membrorum evitandum; ut consideranti patebit. Et quamvis Hostiens. *in C. fin. de solut. Surdus consil. 301. n. 31. & 50.* Chassan. *in consuet. Burgund. rubr. 10. §. 1. n. 2.* Valasc. *p. 1. de jure emphyt. q. 20. n. 6.* Sperelli *decis. 123. n. 39.* aliique hîc distinguunt inter leges communes Romanas ac statuta municipalia, & ad illas servandas obligari fateantur Clericos, eò quòd à SS. Canonibus sint approbatæ; non item ad posteriora, utpote à Jure Canonico non approbata, quia eidem incognita: videtur tamen idem de utrisque tenendum, quia ratio allata etiam pro posterioribus pugnat. Nisi statutis municipalibus adimeretur aliqua facultas jure communi concessa, & eorum neglectus speciale aliquod & notabile damnum bono communi regionis aut civitatis non inferret. Ex quo Panor. Felin. Imola ac alij apud Laym. *in C. 10. de constit. n. 13.* inferunt, non obligari Clericos Statuto municipalis, quo solemnitates aliquæ in ultima voluntate ultra jus commune requiruntur; nec illo, quo statutum est, ut primogenitus à paterna hæreditate excludat fratres postea natos, obligari eos, qui tempore conditi statuti erant Clerici: de quo mox infra *n. 273. & 279.*

263. Ex dictis consequens est I. quòd Clerici teneantur stare statutis certum pretium taxantibus frumento, vino &c. certum valorem monetæ, certum modum ponderibus & mensuris; vetantibus commercia rerum vendibilium aut literarum cum hostibus, aut cum hominibus locorum peste infectorum; certam solemnitatem & formam huic illive actui vel contractui præscriben-

scribentibus, ut docent Suar. *cit. L. 4. defens. Fid. c. 16. n. 24.* Delbene *c. 9. dub. 1. n. 33.* ac alij. Idemque dicendum videtur (quidquid non pauci contradicant) de statuto frumentum, equos &c. è regione evehi vetante. Quod tamen Sperelli *decis. 13. à n. 16.* bene limitat, aitque non ligari Clericum, si revera non ob publicam utilitatem statutum esset conditum, sed potius quarundam peculiarium personarum, aut certi generis hominum, ut isti tantò facilius res suas vendere possent, dum alijs id est prohibitum. Aut si extrahendi invehendive facultas à Magistratu laico facile concedatur; cum ex hoc, ut ait, colligatur, cessare communem necessitatem. Aut si pro usu proprio evehere aliquid vellent. Quòd si leges civiles aliquem actum irritum redderent, idque in poenam hujusmodi actum ponentium, illà non ligarentur Clerici, ut cum communi tradunt Navarr. *consil. 43. de Constitut. n. 5. edit. 2. Suar. l. c. n. 23.* Delbene *l. c. n. 34.* quia lex Civilis, ut mox dicitur, non ligat Clericum quoad vim coactivam & poenam impositam: talis autem irritatio fit per vim coactivam legis & per modum poenæ imponitur.

264. Consequens est II. quòd peccent Clerici, si dictas leges non observent: & quidem graviter, si violatio afferat notabile damnum vel bono publico vel alicujus privati. Unde quando Bonacina *tr. de Legib. disp. 1. q. 1. p. 6. n. 53.* Diana *p. 1. tr. 10. resol. 12.* Caspensis *tom. 1. tr. 31. de Legib. disp. 4. sect. 2. n. 15.* Marta *de Jurisd. p. 4. cas. 5.* aliique existimant, eos aut omnino non, aut non graviter peccare, intelligendi duntaxat sunt de casu, quo notabile illud damnum abest; aut quòd non peccent vi ipsius legis civilis: neque enim dubium est, quòd agant contra jus naturæ, quod obligat ad cavendum damnum & reipublicæ & privatorum.

265. Dixi, Clericos dictis legibus civilibus teneri vi directiva. Teneri etiam vi coactiva seu punitiva, asserit communis Theologorum & Juristarum, si credimus Acatio Velasco, quem refert Moya *in appendice ad qq. select. tr. 5. q. 4. §. 2. n. 1.* Sed si loquitur de vi coactiva ipsarum legum, quasi ad eas observandas cogi

Clerici à laico Magistratu, & puniri ob non servatas possint, aperte fallitur; neque enim ullum Theologum & forsan nec ullum Juristam Catholicum producere poterit, qui id asserat. Nam quoad hanc vim coactivam illos non ligari assertio certa est, in qua omnes DD. Catholici conveniunt, ut ait Suar. *cit. L. 4. c. 16. n. 19.* fuse eam demonstrans, uti & Delbenel. *c. à n. 24.* ac Sperelli doctissimus Eugubij Episcopus *decis. 123. à n. 6.* Ratio patet: quia juxta dicta *n. 225.* & *seqq.* certum est Catholicis, Clericos esse exemptos à foro seculari: igitur non potest Judex laicus exequi in eisdem poenam lege statutam aliãve transgressioni commensuram, nec cognoscere de eorum delicto, cum non sit Judex eorum competens. Illud libenter admitto, posse Clericos à suo Judice Ecclesiastico ad hujusmodi leges observandas, vel ad querelam secularium vel proprio motu compelli, & ob transgressionem puniri. Et hoc sensu dici potest, eos etiam vi coactiva teneri ad servandas leges Civiles. Ratio est: quia hæc transgressio est delictum contrarium bono communi, exigitque bonum commune, ut puniatur: puniri ergo potest ac debet per aliquam potestatem; non per civilem, ergo per Ecclesiasticam. Non tamen tenentur Prælati Ecclesiastici Clerico transgressori imponere poenam lege civili statutam, ut notant Covarr. *pract. qq. c. 33. in fin.* Salzedo *in pract. crim. c. 66.* Suar. *L. 3. de Legib. c. 34. n. 18.* cum communi DD. quia lex quoad illam partem, quã poenam statuit, pertinet ad vim coactivam, quam non habet in Clericos. Neque Judices Ecclesiastici tenentur judicare secundum leges Civiles, sed secundum Canones, & ubi isti desunt, possunt arbitrariam imponere. Quin dicunt nonnulli Juristæ, teste Suar. *cit. n. 18.* non posse tunc Judicem Ecclesiasticum subdito infligere poenam juris civilis, ne videatur eum judicare more laicorum, & judicio laico contra *C. 2. de Judic.* Sed neque hoc neque ullo alio canone hujusmodi prohibitio habetur; si eam poenam corporalem excipias, quam Ecclesia non solet infligere.

266. Ex dictis deducit, & fuse probat Sperelli *decis. 124. per tot*

tot. non posse à laicis Clerico prohibita arma ferenti vel venanti ea auferri. Ubi n. 18. assertionem Covarruviæ cit. c. 33. nullam esse dicentis legem Divinam vel humanam, quæ id prohibeat, ait esse effatum tanto viro indignum, Regi per hoc placere voluisse: cuncta potius Jura Divina & humana clamare, Clericos ab omni laicorum superioritate esse exemptos, nec invitis quidquam auferri citra incursum excommunicationis posse. Addens n. 19. contrariam sententiam esse falsam & prorsus improbabilem, quam DD. ovium more unus post alium euntes re non discussâ admiserint. Aliud tamen circa arma prohibita in Bavaria receptum est juxta Concordata §. 3. An verò consuetudo per laicos ea auferendi vigens in Gallijs, de qua Rebuff. ad leg. armorum v. 1. ff. de V. S. non revocata sit per Bullam Coenæ, judicandum SS. Pontifici relinquunt Vasq. disp. 176. c. ult. n. 32. Salas disp. 14. de Leg. sect. 9. n. 108. Salzedo in pract. canon. c. 55. & Palao tr. 3. disp. 1. pun. 24. §. 6. n. 9. Videantur ea, quæ habentur infrà n. 660. in fine. Indidem deducit cum plurimis Delbene c. 5. dub. 4. & c. 10. dub. 35. sect. 2. § 3. non posse à laico Magistratu, nisi per Judicem Ecclesiasticum, cogi Clericos ad solvenda ea, quæ eidem debent, nec judicari ratione officij ab ipso commissi, nec puniri etiam in bonis temporalibus, si in ipsum delinquant, v. g. jurisdictionem laicam aliave regalia usurpando.

267. Sed & de vi directiva, quâ Clericos ad leges civiles servandas obligari dixi, nonnulla quæstio est, unde videlicet illa proveniat, an directè ac immediatè ex ipsa lege seculari, an verò solùm ex voluntate Pontificum aut lege naturali, dictante, membra Reipublicæ membris cohærere, & communium legum vinculo ac civili societate ejusdem incolumitati consulere debere. Solùm vi legis naturalis, & canonum leges illas civiles recipientium, ac etiam quoad Clericos approbantium, eosdem obligari, cum plurimis asserunt Suar. cit. c. 34. à n. 12. Vasq. 1. 2. tom. 2. disp. 167. c. 4. n. 29. & Sperelli decis. 12. § 13. § 123. ubi id fusissimè probat. Potissima ratio est; quia juxta Jura n. 225. 226.

& 228. allegata, laicis nulla in Ecclesias & Ecclesiasticas personas potestas & jurisdictio concessa est: foret autem concessa, eaque magna, si Clericos suis legibus obligare possent, cum hæc potestas obligandi vel maximè ad jurisdictionem pertineat. Accedit, quòd si laici Principes suis legibus obligare Clericos possent, possent eosdem ob transgressionem etiam punire; quòd nullus concedet, ut ait Suar. *l. c. n. 12.* Potestas enim præcipiendi & obligandi est inefficax sine coactiva, & idcirco utraque est vel re ipsa una ac eadem, vel inseparabiliter connexa. Videturque impossibile, ut ait Vasq. *l. c.* aliquem esse subditum alteri, eique parere debere jure obedientiæ, & nihilominus non posse ab eo propter transgressionem puniri. Hinc Palao *l. c. n. 6.* pugnans pro legum civilium vi directâ obligandi Clericos, malè allegat illud Roman. *13. n. 1.* *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* Nam præterquam quòd hinc solum sequitur, Clericos alicui potestati debere esse subjectos, non verò quòd seculari, ut dixi *n. 223.* inferendum inde pariter foret, quòd etiam vis coactiva his legibus quoad Clericos inesset, cum omnis anima sublimiori potestati ita subjecta sit, ut ab ea cogi ad præcepta & leges possit, ac cogi posse debeat: vim autem coactivam in Clericos nullam jurisdictioni seculari inesse certum esse ait ipse Palao *l. c. n. 7.* Verùm non vacat ulteriùs immorari. Nam semel admisso, uti necessariò admitti debet, quòd Clerici teneantur servare leges Civiles, nec tamen judicari & puniri ob eas violatas à seculari potestate possint, parùm ad praxin refert, quo jure eosdem obligari dicamus.

268. Ex hæctenus dictis duæ regulæ circa Leges Civiles, quibus Clerici non obligantur, statuendæ sunt. Prima traditur *C. Ecclesia S. Mariæ 10. & C. quæ in Ecclesiarum 7. de Constitut.* nec non *Can. Benè 1. dist. 96.* estque hæc: *Lex vel Statutum Magistratûs secularis aliquid in specie disponens de Ecclesiis & Ecclesiasticis rebus vel personis præcipiendo vel vetando, nullam de se vim habet. Et quidem etsi à laicis aliquid statutum fuerit, quod Ecclesiarum etiam respiciat commodum & favorem, nullius firmitatis existit nisi*

nisi ab Ecclesia fuerit approbatum, ut dicitur *cit. C. 10.* & post Joan. Andr. Felin. Beroi. ac alios notant *Surdus vol. 1. consil. 2. n. 15.* & *vol. 3. consil. 301. n. 14.* § 24. *Tusch. V. Ecclesia concl. 13. n. 29.* *Menoch. vol. 3. consil. 291. n. 25.* Ratio patet: quia, ut supra dictum est, Secularibus nulla in Ecclesias, resque ac personas Ecclesiasticas jurisdictio competit. Nulla igitur de illis Statuta & Leges condere possunt, cum ad eas ferendas requiratur jurisdictio. Quæ ratio æquè procedit, si eas ferant in commodum Ecclesiarum, v. g. ut res Ecclesiæ non alienentur sine certis solemnitatibus: neque enim etiam hujusmodi leges ob defectum jurisdictionis Ecclesiasticos obligare de se possunt. Dixi primò, de se has leges nullam vim habere: dubium enim non est, posse obligare accedente auctoritate Ecclesiæ eas vel expressè vel per generalem usum tacitè approbantis. Quod tamen si fit, nihilominus non obligant per se & vi Secularis potestatis, sed Ecclesiasticæ, à qua approbationem acceperunt, uti significatur *cit. C. 10. V. Nisi ab Ecclesia fuerit approbatum.* Dixi secundo præcipiendo aut vetando. Nam si Leges seculares merum favorem Ecclesiarum & Clericorum seu privilegium continent, validæ sunt, ita ut à Clericis acceptatæ jus eisdem tribuant, & seculares obligent ad eosdem in illius usu non turbandos. Ratio est: quia qui privilegium concedit, non usurpat sibi jurisdictionem in privilegiatum, uti patet ex eo, quòd etiam extraneis seu non subditis privilegia conceduntur: neque privilegium acceptare cogitur is, cui conceditur.

269. Consequens hinc est, Justiniani I. Imperatoris, qui, ut post Nicephorum *l. 17. c. 31.* Evagrium *l. 5. c. 1. & l. 4. c. 40.* Baronium *ad annum Christi 563. § 565.* ac alios Ecclesiasticæ Historiæ Scriptores loquitur Moreri in *Dictionary Historico V. Justinien. I. §. Ces Reglements* temerariè se Ecclesiasticis immiscuit, Constitutiones Authenticas, quas Ecclesijs, Episcopis, Clericis, Monachis præcipiendo aut vetando statuit, per se ipsas nullam obligandi vim habere. De quo præter alios *Jul. Clar. §. Emteusis.*

teusis q. 28. n. 6. Bellarm. de Potest. Pontificis contra Barclaium c. 34. Gratian. tom. 1. Discept. forens. c. 164. n. 12. Beltran. de Guevara in Propugnac. Libert. Eccles. p. 2. assert. §. 7. n. 24. Servantus in Defens. Immun. Eccles. propos. 1. Gretserus eod. tr. lib. 2. consider. 13. Fagnan. de Justit. Censur. Pauli V. p. 4. Neque auctoritatis quidpiam iisdem accedit, quòd insertæ sunt Decreto Gratiani: hic enim potestatem leges seculares approbandi aut canonizandi nec habuit nec sibi arrogavit. Neque eas approbant & canonizant SS. Pontifices, quòd eas in eo decreto tolerant: cum receptum sit apud DD. ea, quæ inserta ibi sunt, non habere majorem vim & auctoritatem, quàm habuerint, antequam infererentur; & constat, non pauca ibi contineri partim dubiæ veritatis partim exploratæ falsitatis. Ut adèò ad ferendum de iisdem iudicium adeundi sint ipsi fontes, ex quibus sunt hausta. Si tamen ipse SS. Pontifex legem aliquam Civilem in suo rescripto alleget (uti multoties factum est in Decretalibus epistolis) censetur eam approbare, & confirmare.

270. Par iudicium esto de Caroli M. ac aliorum Regum, qui in volumine Gallicarum Legum nominantur, Constitutionibus, seu, ut vocant, Capitularibus. Nam vel auctoritate SS. Pontificum firmatæ sunt, aut robur non habent, uti notant Duvalius de Potest. Pontif. p. 3. q. 2. Gretser. l. c. consider. 11. Guevara l. c. n. 24. Adde, quòd Carolus M. lib. 5. Capitularij c. 33. & 34. remittit Sacerdotum iudicium ad Leonem Pontificem, & lib. 7. c. 20. res Ecclesiasticas definiendas iudicio Episcoporum relinquit, nec Capitula illa nisi per Episcopos in Synodalibus Concilijs facta sunt, uti observant Baron. ad annum Christi 806. Barberius contra M. Fulgent. p. 2. n. 39. & 70. ac p. 3. n. 29. Tanner. Defens. Immun. Eccles. lib. 1. c. 9. Moreri in Diction. Histor. V. Capitulaires §. Le Terme Capitulaires. Similiter ad facta Constantini, Theodosij, aliorumque Imperatorum, causis Ecclesiasticorum quandoque se immiscentium, respondendum est, videlicet id eos fecisse vel auctoritate Sedis Apostolicæ, vel facto, non jure. Hinc Constantinus

tinus teste S. Augustino *epist.* 162. ab Episcopis veniam petijt, quòd ad importunas Donatistarum preces in Cæciliani causa se interposuerit, ac Nicolaus I. *epist.* 2. ad Michaëlem Imperatorem, alijque SS. Pontifices, sæpe super hujusmodi Imperatorum ac Regum usurpationibus conquesti sunt. Videri possunt Suar. *lib.* 4. *defens. Fidei c.* 11. *n.* 17. *c.* 14. *n.* 21. *§ c.* 30. *n.* 15. Paul. Donatus *Tract. de modo eligendi Ministros Eccles.* c. 6. Bellarm. *contra Libell. Pauli Servitæ*, Duvall. *l. c. p.* 4. *q.* 2. Baron. *ad an. Christi* 313. Bovius *Respons. ad Paulum Servitam p.* 4. *ad 8. arg.* Gretser. *l. c. consider.* 5. 8. *§* 13. Roffus *Respons. ad Capellum c.* 20. 21. *§* 131.

271. Altera regula est, quòd leges seculares, tametsi generatim latae sint & sine Clericorum mentione, ad Ecclesias, personas ac res Ecclesiasticas se non extendunt, si per se & ex proprio objecto, onas seu gravamen imponunt, aut juri quæsito derogant. Ita Bartol. in *L. cunctos populos C. de summ. Trinit. q.* 5. *n.* 28. Panorm. Felin. Imol. ac reliqui Interpretes in *cit. C. 10. de Constitut.* Silvest. *V. Lex q.* 15. Gaill. *L. 2. observat.* 32. Gutierrez *Lib. 4. Pract.* *qq. c.* 38. *n.* 5. Covarr. *c.* 8. *Pract. qq. n.* 5. ubi ait, communi omnium suffragio receptum hoc esse. Rationem dant paulò antè allatam: quia nulla laicis in Clericos jurisdictio competit. Alijs verbis, eodem tamen sensu, hanc regulam tradit Bartolus in *Auth. Cassa C. de Sacros. Eccles. & in L. 1. §. Quæ honorandæ ff. Quar. rer. actio non detur*, dicens, Leges Civiles, per quas Clerici timidiore sunt, contra libertatem Ecclesiasticam esse, ac idcirco eosdem non ligare: tametsi tales leges de ipsis Clericis non loquantur. Quam doctrinam communiter sequuntur Canonistæ in *C. Noverrit desent. Excomm.* præcipuè Panorm. & Felin. ac in *C. ult. de Immunit. Eccles. in 6.* Quid autem sit, Clericos timidiore reddi, rectè sic explicaveris cum Suar. *lib.* 4. *Defens. Fid. c.* 22. *n.* 16. Quotiescunque per Legem, Statutum, aut Mandatum secularium Clerici privantur illis rebus aut juribus, quæ Jure Naturali, Gentium, vel Civili, communia sunt civibus, aut iisdem concessa sunt privilegio,

vilegio, non tantum Divino aut Ecclesiastico, sed etiam secularium Principum ac Magistratum, tunc gravantur contra Ecclesiasticam libertatem, & sic dicuntur fieri timidiore, quia hujusmodi gravamina dehonestant, & ignobilem ac despectum reddunt statum Ecclesiasticorum, eos videlicet deprimendo ad statum laicorum & subditorum, ac propterea eorum animos deijciunt, aliosque à statu illo nobiliore amplectendo avertunt; sicut è contrario favores & privilegia Clericis concessa eorum statum cohonestant, ipsosque excitant ad sua officia erga fidelem populum alacrius & accuratius exhibenda, pluresque alios ad statum Clericalem & Religiosum provocant. Quæ explicatio conformis est ijs, quæ tradunt Joan. Andr. ac alij in cit. *C. ult. de Immun. Eccles. in 6. Panorm. lib. 1. consil. 26. § 83. Felin. in C. Noverit. de sent. Excomm. in 6. n. 2.*

272. Ut autem regulæ modò traditæ ad praxin faciliè applicari possint, expedit afferri in medium exempla quorundam statutorum & legum Civilium, quæ pugnant contra libertatem Ecclesiasticam. Ubi tamen protestor, me non generatim loqui, sed excipere casum necessitatis, privilegia Principum, & Concordata. Itaque tale I. est Statutum vel Mandatum, quo Ecclesiasticis personis indicuntur collectæ, angariæ & parangariæ, seu onus præbendorum equorum, vehiculorum, navium &c. similisque præstationes, contra privilegia & immunitates utroque Jure iisdem concessas, videlicet *C. Non minus 4. § C. Adversus 7. de Immun. Eccles. C. 3. eod. in 6. C. quemquam 4. de Censib. in 6. Auth. Cassa C. de SS. Eccles. L. 1. § Auth. Item nulla C. de Episc. § Cleric.*

II. Statutum, quo ingredientes Religionem, aut Clericatum assumentes, à successione excluduntur. *cit. Auth. Cassa & L. Deo nobis. 56. C. de Episc. § Cleric. Bartol. in L. fin. C. de Pact. n. 6. Felin. in C. Præsentia de Probat. n. 38. Socin. Sen. vol. 1. consil. 81. n. 5. § consil. 241. n. 5. ac communis DD. teste Gaillio L. 2. observ. 32. n. 4.* Estque etiam judicio Camerae Imperialis hoc Statutum pronuntiatum invalidum, uti refert Auctor *Decis. Cameral.*

Cameral. V. Successio. Eadem est ratio de Statuto, quo excluduntur ingredienti Monasterium seu Moniales à successione extante masculino, aut certa pars dotis addicitur marito uxore Religionem ingrediente. Bart. *l. c.* Bald. *in cit. l. 56.* Paul. Castr. *in l. si quis id ff. de Jurisdic. Felin. in C. 10. de Constitut. n. 78.* cum Anchar Panorm. ac alijs. Valeret tamen, & Moniales afficeret, si in genere ac simpliciter disponderet, feminam non debere succedere extante mare. Socin. *cit. Consil. 81.* & fuse Felin. *l. c. n. 79.* cum Panorm. Anchar. Joan. Andr. Lap. Paul. Castr.

274. III. Statutum disponens, res immobiles non posse alienari in Ecclesiasticas personas, juxta Bald. Bart. Jason. ac alios, quos refert Gaillius *l. c. n. 3.* aliòsque innumeros, quos adducit Delbene p. 1. *de Immun. Eccles. c. 8. dub. 11. & 12.* Item Statutum, quo disponitur, res immobiles non posse alienari in forenses seu extraneos & non subditos: si nomine extraneorum intelligantur etiam Clerici. Et quidem hujusmodi Statuto non comprehenduntur Ecclesiasticas personas, tradunt Gaillius *l. c.* ac alij, præeunte Bartolo *in l. Dudum 14. C. de Contrab. empt. n. 1.* & *in l. Filiusfam. §. Dixi ff. de Legat. 1.* Jason. *in l. ut inter Divinum C. de SS. Eccles. n. 30.* ubi allegat Bald. Panorm. ac Ant. de Butr. Felin. *in cit. C. 10. de Constitut. n. 89.* ubi dicit esse communem. Cavenda tamen hîc est æquivocatio. Cùm enim dicitur, tali Statuto non comprehenduntur Ecclesiasticos, sensus duntaxat est, eo non obstante posse vendi Clericis, quamvis respectu Magistratus Secularis sint extranei, quia non sunt sub ejus jurisdictione. Obligari verò Clericos non vendere extraneis, quando venditio hujusmodi & alienatio cederet in notabile damnum regionis, in qua bona possident, sequitur ex dictis *n. 262.* Pariter invalidum est Statutum, quo præcipitur, ut bona Ecclesiæ relicta intra certum tempus vendantur. *C. 1. de Immun. Eccles. in 6. C. Quæ in Ecclesiis de Constit. C. cum laicis de reb. Eccles. alien. Hostiens. in C. fin. de reb. Eccles. alien. n. 5.* Archidiac. *in C. Romana de Appellat. in 6. n. 13.* Joan. Andr. *in C. fin. de Immun. Eccles. n. 6.* Panorm.

in C. Relatum de Testam. n. 5. Ancharan. consil. 61. n. 2. & consil. 155. n. 6. per text. cit. C. 1. Nec etiam liceat (laicis) ipsas Ecclesias vel personas ad distrabendum vel alienandum, aut extra manum suam ponendum, acquisita jam, vel quæ deinceps acquirent, aliquatenus coarctare.

275. IV. Statutum, quo poena aliqua vel quæcunque inhabilitas decernitur. v. g. si cautum sit, ut filij ex illegitimo thoro geniti intestabiles existant & eorum bona post mortem ad secularem fiscum devolvantur. Neque enim hujusmodi lege comprehendi possunt Clerici & Religiosi, cum poenalis sit & coactiva, & lex Principis laici inducere nequeat inhabilitatem in Ecclesiam & Ecclesiasticos, utpote ipsi non subditos. *arg. L. 1. §. fin. ff. de Tutor. & Cur. & L. Pupillorum ff. eod.* Quod non tantum verum est de bonis ex quacunque causa acquisitis post susceptum Clericatum (hæc enim nec per se nec ratione personæ possidentis seculari Magistratui subjecta sunt) sed etiam de bonis ante Clericatum acquisitis. Nam cum bona illegitimè nati non sint per se & reali aliquo vinculo obligata fisco, sed solum per accidens, & ratione personæ, si hæc manet laica & potestati seculari subjecta usque mortem, consequens est, quod exemptâ personâ etiam bona fiant exempta; præsertim in isto casu, cum Statutum istud effectum suum non consequatur ante mortem illegitimè nati. Hinc illa regula, quam post Joan. Andr. Caldas, ac alios, tradit Felin. *in C. 10. de Constitut. n. 101.* illis legibus affici etiam Clericos, quæ effectum suum consequuntur ante Clericatum, qualis v. g. est illa, quæ præfert primogenitum in hæreditate exclusis alijs fratribus; hæc enim cum jus statim tribuat primogenito adversus fratres natu minores, his nocet, tametsi Clericatum postea suscipiant: non verò illis, quæ suum effectum consequerentur primum post susceptum Clericatum.

276. V. Statutum, quo decernitur, ut si quis incolarum mutato domicilio cum bonis suis aliò abeat, partem aliquam certam seu gabellam detractionis (de qua suprâ n. 122.) fisco au-

comt

comunitati solvere cogatur. Hujusmodi enim Statuto laico non comprehendi bona Ecclesiasticorum, ob defectum potestatis statuendi de illis in præjudicium Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum, patet ex *C. fin. de reb. Eccles. alien.* & præter alios fusè ostendit Panorm. *in repetit. ad cit. C. 10. de Constitut. n. 38.* § 39. Idem dicendum est de Statuto, quo disponitur, ut si quis subditorum filiam aut filium Religionem ingressurum dotauerit, partem inde detrahere Magistratui liceat: aut ut aliquid detrahere liceat pro publica v. g. fabrica ex pijs legatis aut donationibus. Felin. *l. c. n. 94.* post Anton. Joan. Andr. Panorm. Speculat. Hostiens. ac alios: addens cum eodem Hostiensi, non valeretale Statutum, tametsi consuetudine approbatum sit, cum *C. 1. de Consuet. reprobentur consuetudines, quæ Ecclesijs gravamen inducere dignoscuntur.* Neque obstat, ut idem Felinus advertit, quòd ejusmodi pars detracta pio usui deputetur: quia non est unum altare discoperiendum, ut vestiatur alterum. *C. cum causam 36. de Præbend.* A fortiori Statutum, ut si quis incolarum vità excedat, aliqua pars bonorum ejus loci domino cedat, respectu Clericorum injustum est, & ipso Jure irritum, ac Ecclesiastica libertati penitus repugnans, ut patet ex dictis & per se notum est.

277. VI. Statutum, quo disponitur, ut res immobiles æquè ac mobiles triennij spatio usucapiantur. Nam respectu bonorum Ecclesiæ & Clericorum irritum est, uti agnovit, & conclusit etiam Camera Imperialis, teste Gaillio *L. 2. observ. 32. prin. Idque per regulam,* ut idem Gaill. ait, *quòd Statuta laicorum non ligent Clericos, cum sint contra libertatem Ecclesiasticam, per text. Auth. Cassa C. de SS. Eccles. § Bartol. ibi, Cyn. ac communem DD. text. notab. in C. Ecclesiæ S. Mariæ de Constitut.*

278. VII. Statutum, quo cavetur, ne quis possessionem aliqujus Ecclesiæ vel Beneficij sine facultate Principis, vel suorum Ministrorum, apprehendat. Est enim multis modis contra Immunitatem Ecclesiasticam, ut loquitur & probat Felin. *in cit. C.*

10. Idem tradunt Panorm. *consil.* 83. *Marta de Jurisdic. p. 4. cent. 1. casu 46. n. 8. & 14.* Duard. *in Bullam Cæne Lib. 2. q. 15. n. 59.* Ugolin. *n. in eand. Bull. p. 2. c. 13.* Pefantius *de Immun. Ecccl. disp. 10.* Baldellus *tom. 1. lib. 5. disp. 36. n. 14.* Alterius *tom. 1. de Censur. lib. 5. disp. 16. c. 5. & 6.* ac alij communiter. In Bavaria tamen, juxta Concordata inter Serenissimos Duces & Reverendissimos Ordinarios auctoritate Apostolicâ 5. Sept. anno 1583. inita, *ubi per Ecclesiasticam Personam* (verba sunt Reccessûs §. IV.) *ex Episcopi delegatione, Beneficiatus in possessionem inducitur, Præfectus loci Secularis adhibetur* (quod vulgariter den Einsatz vocant) *ut Principis loco assensum temporalis administrationis, sicut hætenus consuevit, præstet. Ad quam rem ex Regimine cujuscunque loci permissionis literas* (den Possess-Brieff) *Beneficiati requirent.* Quod tamen locum non habet quoad Vicarios Parochiarum & Beneficiorum Monasterijs ac Collegijs incorporatorum, uti speciali Decreto anno 1613. Sereniss. Dux ac postea Elector Maximilianus, ac ipsa hætenus praxis declaravit. Similiter *ibidem* §. II. quoad electiones Prælatorum receptum est, ut mors Prælati utriusque Magistratui, Seculari & Ecclesiastico, nuntietur, qui inter se conveniant de die electioni constituenda. Et electionis tractatui intersint Ducales Commissarij; non tamen ipsi electioni, nisi in Commissarios aut Scrutatores assumantur. Quod si electio Canonice processerit, & electus statim confirmandus est, Principis nomine qui adsunt, electioni factæ assensum præstent. Si verò Confirmatio ex intervallo petenda est, confirmandus approbationis seu assensûs literas Ducales secum ferat. Nec vacanti Monasterio detur administrator sine Ordinarij consensu. Quam exceptionem à comunibus regulis de Immunitate Ecclesiastica exempli tantum causâ afferendam duxi ex privilegijs Principum & consuetudinibus auctoritate Ecclesiastica approbatis: de quibus dum specialis non fit mentio, non idcirco per assertiones & regulas generales eisdem præjudicatur.

279. VIII. Statutum, quo solemnitates in testamento ultra
jus

ius commune requiruntur, v. g. ut testamentum non valeat, nisi adhibiti sint octo testes, aut intra sex menses Magistratui exhibitum fuerit. Non enim eo tenentur Clerici, quia talibus statutis per Canones non approbatis, adimitur eis facultas testandi secundum Jus commune, sicut aliàs testari possent. Simili de causa irrita est *Lex Illud 19. C. de SS. Eccles. & L. Sancimus C. de de Donat.* quibus statuitur, ut absque insinuatione non valeat donatio ultra 500. solidos etiam in piam causam facta.

280. Quod modò dictum est de Legibus & Statutis publicis, idem ferè dicendum est de privatis, videl. de pactis familiarum. Sic pactum, quo unius familiæ agnati inter se cum secularis Principis approbatione paciscuntur, ut nemo, etiam ex suis heredibus, absque aliorum de familia consensu, notabile quidpiam donare aut legare possit &c. pactum, inquam, huiusmodi firmum quidem erit quoad causas profanas, ac ipsas etiam Clericorum personas, si ijs donatio aut legatum non intuitu Ecclesiæ fiat. Non autem valebit in præjudicium Ecclesiæ; sive, non eò se extendit, ut neque Ecclesijs aliisque pijs causis quispiam ex bonis proprijs absque reliquorum consensu donare aut legare possit. Quamquam, uti notat Laym. in *C. 10. de Constitut. n. 16. §. Ceterum* si quis bonis suis, de quibus liberam disponendi facultatem habet, vinculum apponat per fideicommissum, ut alienari extra familiam non possint, sed semper sint v. g. penes primogenitum seu majorem natu in familia, id omnino observandum est, ita ut alienatio neque in Ecclesiarum favorem fieri possit.

381. Ex hæcenus dictis consequens est, quòd pro constringendis Lege aliqua, vel Statuto, vel Mandato Potestatis Secularis Clericis, malè pro ratione afferatur Jurisdictio territorialis Magistratui Civili competens, cum notissimum sit ex Juribus tam Civilibus quàm Canonicis, quæ adduxi *p. 1. c. 3. per tot.* & apud omnes DD. receptum, jurisdictionem territorialem non nisi ad subditas personas & res porrigi, cujusmodi respectu laicorum non sunt res & personæ Ecclesiasticæ. Multò minùs Ma-

gistratus secularis gratiæ suæ amissionem aut poenam Clericis sui Statuti transgressoribus adjicere & comminari potest: cum hujusmodi Statuta & mandata Ecclesiasticæ libertati nimis aperte repugnent, atque à pietate & consuetudine Catholicorum Principum aliena sint, ut loquitur Laym. *l. c. §. Adhuc verò gravius*, & patet ex dictis n. 165.

282. Illud tamen in præsentia materia concedendum est, majorem favorem & exemptionem à Legibus Civilibus competere ipsis Ecclesijs & causis pijs, quàm Clericis singulis & in particulari: quia causa publica favorabilior est, quàm privata, & causa Ecclesiarum magis propinquè & immediatè ad Dei cultum refertur. Hinc etsi Leges Cæsareæ, quibus v. g. irrita redditur donatio ultra 500. solidos absque insinuatione, vim habeant quoad privatas personas Ecclesiasticas, uti docent Panorm. *in C. Quod Clericis. 9. de Foro comp. n. 26.* Felin. *in C. 10. de Constitut. n. 82.* aliique: non tamen eam habent respectu Ecclesiæ, alteriusve causæ piæ, v. g. si pauperibus aut Xenodochio fiat donatio. Pariter etsi juxta Panorm. *in repet. ad cit. C. 10. n. 45.* ac alios, ipsamque praxim, irrita habeantur in Romano Imperio testamenta Clericorum informia seu sine debitis solemnitatibus facta, ac similiter irrita sint respectu eorum, quæ per illa Clericis relicta sunt: respectu tamen eorum, quæ ad causas pias relinquuntur, valent; quia causa animæ & causa Dei, quæ hic proximè agi censetur, adeò favorabilis est, ut nullâ constitutione Civili restringi debeat supra Jus Naturæ ac Gentium. Glossa *in C. Cum esses 10. de Testam. V. Improbamus*, Panorm. *in cit. 10. de Constit n. 36.* Felin. *ibid. n. 83.* & communis DD.

§. VII.

Utrum Clerici ligentur Consuetudinibus Laiçorum.

SUMMARIUM.

283. *Status questionis explicatur.*